

ג' ל יר נר ת לע יו ן ב פ ר ש ת ה ש ב ר ע
ערוכים בידי נחמה ליבוביץ
שנת השבע עשרה
יו"ל ע"י מוסד תורה והשכלה למבוגרים ולנער
הסתדרות נשי מזרחי באמריקה

לך לך (תש"ח) טר ט - יד ברית בין הבתרים
הערה: לפסוק א' של פרקנו ע' גליון לך לך תש"ט
לחלק הראשון של פרקנו ע' גליון לך לך תש"ט
א. ויקח לו אה כל אלה ויבחר אותם בתוך
ויתן איש בתרו לקראת רעהו
ואת הצפור לא בתר

בש"י ד"א ויבחר אותם: חלק כל אחד לשני חלקים:
ואין המקרא יוצא מידי פשוטו, לפי שהיה כוונת ברית עמו לסטור הבטחתו
להוריש לבניו את הארץ, כדכתיב "כיום ההוא כרת ה' את אברהם ברית לאמור
לזרעך נתתי את הארץ הזאת" (פרקנו פ' י'), ודרך כוונת ברית לחלק בהמה
ולעבור בין בתריה, כמו שנאמר (ירמיהו ל"ד) "העובדים בין בתרי העגל...".
אף כאן תנור עשן ולפיד אש אשר עבר בין הנזרים הוא טלוחו של שכינה שהוא אש.
ד"ה ואת הצפור לא בתר: לפי שהאומות עובדי ע"ז נמסלו למרים ואילים
וסעירים שנאמר (תהלים כ"ב) "סבבוני פרים רבים...". ואומר (דניאל ח')
"האיל אשר ראית בעל הקרנים מלכי מדי ופרס" ואומר (סם) "והצפור הסעיד מלך
יון", ויסדאל נמסלו לבני יונה סג' (סיר הסידים) "יונתי בחזוי הסלע",
לפיכך בתר הבהמות, רמז טיהיו האומות כלים והולכים.
ד"ה ואת הצפור לא בתר: רמז טיהיו ישראל קיימין לעולם.

ד"ה על הפגרים: על הבתרים
ד"ה ויטב: לטון נטיבה והפרחה כמו (תהלים קמ"ז) "יטב ורחו יולדו מימ".
רמז טיבוא דוד בן ישי לכלותם ואין מניחין אותו מן הסטים עד טיבוא
מלך המשיח.

במב"ן ד"ה עגלה מסולטת... ורמז כי שלשה קרבנות מהן יקריבו לפנינו זרעו העולה
והחטאת והטלמים...
ד"ה ויבחר אותם בתוך: לכרות עמו ברית לעבור בין הבתרים האלה, ונרמז לו גם
כן, כי מאלה יהיה כל קרבן בהמה ובעוף, כי הגזול "בן יונה", וכל
הקרבנות יבחרו לעולם לנתיבים...
ד"ה ואת הצפור לא בתר: נתן התור והגזול איש לקראת רעהו, כי גם הם היו בבית,
אבל לא בתר אותם בתוך, כי בכל העוף הקרב נאמר (ב' י"ז) "לא יבדיל...".
ד"ה וירד העיט על הפגרים: לאכול אותם כמנהג העופות.
ד"ה ויטב אותם: נרמז לו כי יבואו העמים לבטל את הקרבנות וזרע אברהם יבריתם.

- 1) בטתי דרכים מפרט רש"י את ברית בין הבתרים.
מה הן סתי הדרכים האלה? האם הן סותרות זו את זו או מסלימות
זו את זו? ע' גם ברש"י לפסוקים הקודמים לפסוקנו.
- 2) מה ראה רש"י להביא דוקא במקומנו את הכלל הידוע
"אין המקרא יוצא מידי פשוטו"?
- 3) במה עוזר ירמיהו ל"ד להבנת פרקנו?
- 4) הסוה פרוטו של רמב"ן לשל רש"י, הדומה הוא לאחד
מפרוטי רש"י או בתר לו דרך אחרת?
- 5) הסבר את ההבדל בין רש"י לרמב"ן בעזרת הטבלה הזו

העיס	הפגרים	אברהם
לפי רש"י		
לפי הרמב"ן		

איזה פירוט נראה יותר מתאים לרוח הפרק כולו?

6א) מה ראה רש"י לפרט מלת על "הפגרים" - על הבתרים, והלא
לא בא להסמיענו פירוט המלה.

(עיין בזכר הרד"ק שבטאלה הנאה!)

ב. פסוקים ט - י"א:

רד"ק: ד"ה קחה לי: ... כי כריתת הברית הוא בזה הדרך כמו טאמר ירמיהו (ל"ד) "העגל אשר כרתו לסנים ויעבדו בין בתריו"ו. וזכר טלטת המינים מן הכהמה טבהם יכסר הקרבן, ורמו בזה טכל זמן סיקריבו הראוי לא יגלו, והטלטל טזכר טהם רמז טלוט גלויות טעמידים בניו לגלות מאדצם ועל זה נאמר גם כן (תהלים פ') "ותטקמו דמעות טליט". ובאמרו "עגלה" רמז בו לגלות ראטון טהוא גלות מצרים כמו טנ' (ירמיהו מ"ו כ') "עגלה יפהפיה מצרים" ועז ואיל' אמר על גלות יון ורומי טאנחנו בו היום טהוא מלכות רביעית... ואיל' הם טדי ופרס... ד"ה ותור וגו'... והוא הנדרס ואינו דורס והנקבה מהם לא תזקק לזכר אחר מות בעלה, וכן ישראל בגלות, טהיתה כאלמנה בגלות מיום טנפרד בעלה טמנה, והוא חי וקיים, לא עבדה אלוהים אחרים בגלות, ואף טאורך הגלות כאלו אין תקוה, אעפ"כ "אם טכחנו טם אלוהים ונפרט יכפנו אל אל זה". והתר והגוול היה טטל לישראל. טיהיו דרוטים כרגלי האומות בטטעיהם כרב הזמנים עד יבוא מטיה, וישראל נמטל ליונה, כמו טנ' (סיר הטורים) "עינין יונים" וכן נמטלן לתור טנ' (תהלים ע"ד) "אל תתן נפס תורך".

י"ה. ויבחר אתם בתוך: מה טבתר ומה טלא בתר הכל היה בטצות האל, ואעפ"כ טלא זכר זה; וטעם הכתוב לענין הברית טכרת עמו כמו טכתבנו, ורמז לו בזה טכל האומות האלה טחרעו לישראל כולם יהיו מחולקים ומבוטרים, ויהיו אלה כנגד אלה וילחמו זו בזו עד סיכלו, וכך יהיו מחולקים בתורתם ובאטונתם, כי זה גורם לטנאה והתחרות ביניהם, ולא יהיה כן בישראל, תורתם ואטונתם לא גחלקה, וליטמות המטיה יהיו לאחדים, אפרים לא יקנא את יהודה ויהודה לא יצר את אפרים, לפיכך אמר

ואת הצפור לא בתר: כי ישראל טפוזרים בגלות בארבע רוחות הטמים, והם לעם אחד דבקים בתורתם ובאטונתם, כלם ממזרח עד מערב, תורה אחת להם, לא טנו דתם בטצר הגלות והגזרות הקטות העוברות עליהם תמיד.

ד"ה וירד העיט: הוא טם לעופות הדורסים הפגרים: הם הפגרים הטלמים, כי לא אמר "על הבתרים" אלא על הפגרים והם הטלמים טם התור והגוול; וראה טהיו יורדים הדורסים על התור והגוול לאכלם ולכלותם. ואברם היה מנשב אותם ומפריחם טעליהם; רמז לו בזה, כי בכל דור ודור אומות העולם עומדים עלינו לכלותנו והקבה "ו מצילנו מידם בזכות אברהם, כמו טנאמר (ויקרא כ"ו) "ואף גם זאת בהיותם בארץ גלותם לא מאטתים ולא געלתים... ונאמר (טס) "וזכרתי להם ברית ראטונים...".

- 1) למי מטני הפרוטים טל טאלת א קרוב רד"ק יותר?
- 2) כמה טונה הוא מן הפירוס אשר בעקבותיו הוא הולך?
- 3) למה טיים רד"ק פרוטו בפסוקים מתוך ויקרא כ"ו, כמה ענינם לפרקנו?

ג. טאלות בראב"ע:

א) ויתן איט בתרו לקראת רעהו (טמות טיו ג') "ח' איט מלחמה"; ראב"ע: דע כי מלת "איט" כמו "בעל", וכן (טמות טיו ג') "ח' איט מלחמה"; (עניאל ט') "והאיט גבריאל". ופירוש "בעל" כמו עצם הדבר, וכן (טמ' ב' כ') "איט בליעל", וטמון גם כן בחיות, ובידיעות (טמ' כ"ו ג') "אשה אל אחותה", נתן בתר כל איט לקראת רעהו, כי הבהמה והאדם טוים הם.

- 1) מה קטת לו?
- 2) הסבר את המלים המטומנות בקו.

2) יד וגם אח הגוי אשר יעבדו ראב"ע: טיהיו להם עבדים. מה קטת לו?

3) טיו ואתה תבוא אל אבותיך בטלום ראב"ע: "תבוא אל אבותיך" הוא כנוי על המיתה כ"דרך כל הארץ". מה קטת לו?

ד. יד וגם אח הגוי אשר יעבדו דן אנכי רט"י: "וגם" - לרבות ד' מלכויות טאף הם כלים על טטעבדו את ישראל. ספורנו: כמו טאדין את בניך על רטעם בענוי ועבדות, כמו כן אדין אותה הגוי טל מצרים טיטעבד בהם.

- אא) מה קטת לטניהם?
- אא) מה ההבדל ביניהם ביטוב הקטי?
- אא) מהי חולטת כל אחד מטני הפרוטים?